

ԲԱԺԱՆՈՐԴ ԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ Խառն ժողովը և Պատրիարքը շնորհակալութեան ուղերձ տւին Սուլթան Համիտին: Ինչո՞ւ, Սուլթանի որ բարութեան համար:

Անշուշտ նրա համար, որ Սուլթանի հրամանով տասնեակ հազարներով հայեր կոտորվեցին. նրա համար որ Հայաստանի ամէն մի անկիւնում հայը կիսամեռ վիճակի մէջ է այսօր. նրա համար որ Սուլթանը կախում է հայ յեղափոխականին, տքուրում և գլխատում է: Կարճ խօսքով թրքահայ ժողովրդի պաշտօնական մարմինը շնորհակալութիւն է յայտնում Սուլթան Համիտին, որովհետեւ նա ամենախիստ միջոցներով գործադրում է իր հայաշինչ ծրարները: Եւ ինչպէս շնորհակալ չը լինե՞լ Սուլթանական այդ բարութիւնների համար, ինչպէ՞ս եղախտագէտ չը լինել:

ՇԱՐՅՈՒՄ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻ ՉՈՐԵՔԵԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱՐՅՈՒՄ ՕՐԵՐԸ

Նախկ եւ որսւլ
Խմբագրութեանս հո

Редакция на вѣстникъ
«Шаржумъ»
Варна.

Redaction du journal
«Charjoun»
Varna (Bulgarie)

(ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ)

Отговорникъ: Д-ръ Т. Хр. Стояновъ

(ԳԻՆ 10 ՍԱՆԹԻՄ)

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Եւ այս կոչվում է քաղաքագրութիւն, Սուլթանի սիրաբառնելու և նրա արքայական բարութիւնը դէպի հայ ժողովուրդը գրաւելու միջոց: Ու մեր մէջ ամեն մի վատ հայ իր բռնած վատ ու ստրկական ընթացքը այս առարկութիւններով է արդարացրելու:

Ձէ՛, վատե՛ր: Այդ առարկութիւնները վատ ստրկի խախտող պատճառաբանութիւններ են: Դուք իբր հաւատարիմ ստրկներ, ձեր հանգստութեան համար, հաւատարիմ կերպով ծառայում էք ձեր վզին զարկող, բայց իր սեղանի վշտանքները ձեր առջեւը նետող բռնակալին: Եւ հայ ժողովուրդը ձեզ չէ հատուում, երբէք էլ չի հաւատայ. ու որչափ առում է ձեր տէր բռնակալին, և վրէժխնդիր է դէպի նա, նոյնչափ էլ առում է ձեզ...

Եւ այս կոչվում է քաղաքագրութիւն, Սուլթանի սիրաբառնելու և նրա արքայական բարութիւնը դէպի հայ ժողովուրդը գրաւելու միջոց: Ու մեր մէջ ամեն մի վատ հայ իր բռնած վատ ու ստրկական ընթացքը այս առարկութիւններով է արդարացրելու:

Ձէ՛, վատե՛ր: Այդ առարկութիւնները վատ ստրկի խախտող պատճառաբանութիւններ են: Դուք իբր հաւատարիմ ստրկներ, ձեր հանգստութեան համար, հաւատարիմ կերպով ծառայում էք ձեր վզին զարկող, բայց իր սեղանի վշտանքները ձեր առջեւը նետող բռնակալին: Եւ հայ ժողովուրդը ձեզ չէ հատուում, երբէք էլ չի հաւատայ. ու որչափ առում է ձեր տէր բռնակալին, և վրէժխնդիր է դէպի նա, նոյնչափ էլ առում է ձեզ...

Եւ այս կոչվում է քաղաքագրութիւն, Սուլթանի սիրաբառնելու և նրա արքայական բարութիւնը դէպի հայ ժողովուրդը գրաւելու միջոց: Ու մեր մէջ ամեն մի վատ հայ իր բռնած վատ ու ստրկական ընթացքը այս առարկութիւններով է արդարացրելու:

Ձէ՛, վատե՛ր: Այդ առարկութիւնները վատ ստրկի խախտող պատճառաբանութիւններ են: Դուք իբր հաւատարիմ ստրկներ, ձեր հանգստութեան համար, հաւատարիմ կերպով ծառայում էք ձեր վզին զարկող, բայց իր սեղանի վշտանքները ձեր առջեւը նետող բռնակալին: Եւ հայ ժողովուրդը ձեզ չէ հատուում, երբէք էլ չի հաւատայ. ու որչափ առում է ձեր տէր բռնակալին, և վրէժխնդիր է դէպի նա, նոյնչափ էլ առում է ձեզ...

Եւ այս կոչվում է քաղաքագրութիւն, Սուլթանի սիրաբառնելու և նրա արքայական բարութիւնը դէպի հայ ժողովուրդը գրաւելու միջոց: Ու մեր մէջ ամեն մի վատ հայ իր բռնած վատ ու ստրկական ընթացքը այս առարկութիւններով է արդարացրելու:

Ձէ՛, վատե՛ր: Այդ առարկութիւնները վատ ստրկի խախտող պատճառաբանութիւններ են: Դուք իբր հաւատարիմ ստրկներ, ձեր հանգստութեան համար, հաւատարիմ կերպով ծառայում էք ձեր վզին զարկող, բայց իր սեղանի վշտանքները ձեր առջեւը նետող բռնակալին: Եւ հայ ժողովուրդը ձեզ չէ հատուում, երբէք էլ չի հաւատայ. ու որչափ առում է ձեր տէր բռնակալին, և վրէժխնդիր է դէպի նա, նոյնչափ էլ առում է ձեզ...

Այսքան էլ բարոյական անկում, այսքան էլ ցած ստրկութիւն. և ովքեր են այդ մարմնացած ստրկները. Պոլսոյ նշանաւոր հոգեւորականները, հայոց Պատրիարքը, հայ դիւանագէտ ու պաշտօնակցած փառանքներ, մի խօսքով Վասիլի Կոնստանտինովիչի ցած, ստրկի, թրքացած բարձրագոյն դասին պատկանող հայերը:

Եւ այդ ցածութիւնը կատարվում է հայ ժողովրդի անունով, նրա բերանից: Սուլթանին անիծող, Սուլթանին հողով ու սրտով առող, նրա արիւնը խմելու և մարմինը բզիկ բզիկ անելու միջոց պատրաստ հայ ժողովրդի կողմից:

Սուլթանի հայ պաշտօնեայինքը, նրա հրամանով ազգի գլուխ դարձած՝ ամէն օր, ամէն ժամ դժբաղդ ազգի անունը արտասուրում են, օտքի տակ են տալիս նրա ամենաուրբ զգացմունքները, անխղճաբար խաղում նրա արժանապատուութեան հետ:

Եւ այս կոչվում է քաղաքագրութիւն, Սուլթանի սիրաբառնելու և նրա արքայական բարութիւնը դէպի հայ ժողովուրդը գրաւելու միջոց: Ու մեր մէջ ամեն մի վատ հայ իր բռնած վատ ու ստրկական ընթացքը այս առարկութիւններով է արդարացրելու:

Ձէ՛, վատե՛ր: Այդ առարկութիւնները վատ ստրկի խախտող պատճառաբանութիւններ են: Դուք իբր հաւատարիմ ստրկներ, ձեր հանգստութեան համար, հաւատարիմ կերպով ծառայում էք ձեր վզին զարկող, բայց իր սեղանի վշտանքները ձեր առջեւը նետող բռնակալին: Եւ հայ ժողովուրդը ձեզ չէ հատուում, երբէք էլ չի հաւատայ. ու որչափ առում է ձեր տէր բռնակալին, և վրէժխնդիր է դէպի նա, նոյնչափ էլ առում է ձեզ...

Եւ այս կոչվում է քաղաքագրութիւն, Սուլթանի սիրաբառնելու և նրա արքայական բարութիւնը դէպի հայ ժողովուրդը գրաւելու միջոց: Ու մեր մէջ ամեն մի վատ հայ իր բռնած վատ ու ստրկական ընթացքը այս առարկութիւններով է արդարացրելու:

Ձէ՛, վատե՛ր: Այդ առարկութիւնները վատ ստրկի խախտող պատճառաբանութիւններ են: Դուք իբր հաւատարիմ ստրկներ, ձեր հանգստութեան համար, հաւատարիմ կերպով ծառայում էք ձեր վզին զարկող, բայց իր սեղանի վշտանքները ձեր առջեւը նետող բռնակալին: Եւ հայ ժողովուրդը ձեզ չէ հատուում, երբէք էլ չի հաւատայ. ու որչափ առում է ձեր տէր բռնակալին, և վրէժխնդիր է դէպի նա, նոյնչափ էլ առում է ձեզ...

Եւ այս կոչվում է քաղաքագրութիւն, Սուլթանի սիրաբառնելու և նրա արքայական բարութիւնը դէպի հայ ժողովուրդը գրաւելու միջոց: Ու մեր մէջ ամեն մի վատ հայ իր բռնած վատ ու ստրկական ընթացքը այս առարկութիւններով է արդարացրելու:

Ձէ՛, վատե՛ր: Այդ առարկութիւնները վատ ստրկի խախտող պատճառաբանութիւններ են: Դուք իբր հաւատարիմ ստրկներ, ձեր հանգստութեան համար, հաւատարիմ կերպով ծառայում էք ձեր վզին զարկող, բայց իր սեղանի վշտանքները ձեր առջեւը նետող բռնակալին: Եւ հայ ժողովուրդը ձեզ չէ հատուում, երբէք էլ չի հաւատայ. ու որչափ առում է ձեր տէր բռնակալին, և վրէժխնդիր է դէպի նա, նոյնչափ էլ առում է ձեզ...

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԻՉՄԻՐ, 20 նոյեմբեր

Անցեալ օր ուսուցիչները շիրմաբովին ներկայացան Մեքլիսեղեկ Սրբազանի: Սեպտեմբերէն ի վեր ամսական առած չունին: Սրտառուչ աղերսով մը իրաւունքնին պահանջեցին, բայց յոխորտ իրատական մը եղաւ պատասխանը:

Ու նորին Սրբազանութիւնը բան մը կը կռահէ այս դիմումէն, իր հակառակորդաց թելադրանքը կը կարծէ:

Արդարեւ ներքուստ դժգոհութիւն մը կայ Մեքլիսեղեկի դէմ. որ իր հին սարկով կը քայլէ:

Երեւոյթի տան ան վերջին նիստին մէջ անդամներէն մին «Սըր-

Եւ այս կոչվում է քաղաքագրութիւն, Սուլթանի սիրաբառնելու և նրա արքայական բարութիւնը դէպի հայ ժողովուրդը գրաւելու միջոց: Ու մեր մէջ ամեն մի վատ հայ իր բռնած վատ ու ստրկական ընթացքը այս առարկութիւններով է արդարացրելու:

Ձէ՛, վատե՛ր: Այդ առարկութիւնները վատ ստրկի խախտող պատճառաբանութիւններ են: Դուք իբր հաւատարիմ ստրկներ, ձեր հանգստութեան համար, հաւատարիմ կերպով ծառայում էք ձեր վզին զարկող, բայց իր սեղանի վշտանքները ձեր առջեւը նետող բռնակալին: Եւ հայ ժողովուրդը ձեզ չէ հատուում, երբէք էլ չի հաւատայ. ու որչափ առում է ձեր տէր բռնակալին, և վրէժխնդիր է դէպի նա, նոյնչափ էլ առում է ձեզ...

հանգները կին մը չը կրնա՞ր
զործադրել իր սեռակցին շրայ .
զո՞րն ասեմ կամ զո՞րն խոստո-
վանիմ . . . քսաւ անցաւ . շշկը-
ուեցայ , ի՞նչ ըսեմ :

Թերեւս կը հարցնէք , ի՞նչ
կընէ ուրեմն Սրբազանը,— մայր-
սէն մինչեւ հոկտեմբեր 17 Պուճա
գնաց եկաւ Մամուրեանին քով ,
հոկտեմբեր 17էն ի վեր ալ կը
քնանայ . . . որովհետեւ իրեն
պատուիրուած է եղբր «բան մը
չի մտածել , բանի համար չի հո-
գալ» :

ՆժԴԵՇ

ՊՈՍԴՈՆ , 13 Նոյեմբեր

Երէկ Աւետարանական եկեղեց-
ւոյ քարուղի մը , այսօր Լուսա-
ւորչական եկեղեցւոյ վարդապետ
մը . մէկ բեմէն միւսը կը ցատկէ ,
բայց չը հասկցանք թէ ի՞նչ է
գործուած . եթէ այդպէս մէկ
քանի աւուր մէջ գաղափարի յե-
ղաշարժում մը յառաջ եկաւ , ինչո՞ւ
գէթ այդ մի քանի աւուր մէջ
իսկ զլացաւ իր տեսութիւնները
պարզելու , ժողովրդին պրօպա-
կանդ ընելու . ի՞նչ , վախցաւ թէ
իր կերած հացը քթէն բերել
կուտան . կղերներէն միոյն հան-
դիպելով պարմանքս յայտնեցի
մեր պատուելիին նկատմամբ .
մինչ նա ըսաւ . ինչո՞ւ կը զար-
մանաս , նա վաղուց ի վեր ցան-
կութիւն ունէր : Այո՛ , նա վա-
ղուց ի վեր ցանկութիւն կուտե-
նայ , բայց յարմար առիթ մը
պէտք էր . քննադատ և անյողող
Հայր Վաղինակի մը մահը շու-
տով նպաստեց , վասն զի Սրբաճ-
եանի հանգէպ քննադատ և խօ-
սող կղեր մը ալեւս չկայ . բայց
մեր եպիսկոպոսին պէտք էր իր
«հիւնէրը ցոյց տալ , որով նա

այնքան ցնցուեցաւ որ իր ան-
գրանիկ ձեռնադրութիւնը եղաւ
բողոքական պատուելի մը ու զլու-
թեան բերելով վարդապետ օժիւր
ի՞նչ , Պ . Մարգարէտեան , արգեօք
Լուսաւորչական կղերականու-
թեան մէջ աւելի գաղափարի ա-
զատութիւն գտա՞ք . եթէ այդ-
էր ձեզ գործողը , ես պիտի ըսեմ
սխալած էք , իսկ եթէ ապրուստ-
նիդ ապահովելու և ծուլութեան
գողը նետուելու , պիտի ըսեմ
կեցցէ՛ք , պրաւօ , դերերնուդ
մէջ լաւ յաջողեցաք . կը կարծէք
թէ տաճկական բռնութիւններէ
ազատ ելող Ամերիկայի հայ
գաղութիւնը պիտի կարենայ միշտ
ձեզ պահել որ ուղածնուդ պէս
խօսիք . և միթէ՞ անցեալի դէպ-
քերը չէք յիշեր որ նոյնիսկ կղե-
րականաց դէմ կուսակցական ինչ
վէճեր յարուցուեցաւ . այս գեռ
Ամերիկայի կեանքն է , ի՞նչ մըն
ալ դառնանք Մայր Հայրենիքի
մէջ զտնուող վարդապետներու և
պատուելիներու վայելած գաղա-
փարական ազատութեան — այս
մասին փափագելի էր ինձ որ քիչ
մըն ալ աւելի փորձառուները
գրեն — գտնուած քաղաքներու
մէջ պատուելիներու քարոզները
աւելի համարձակ եղած են քան
մեր կղերներինը , վասն զի ա-
նոնք միշտ Ամերիկեան ազդե-
ցութիւն մը ցոյց տալով աւելի
ալաւո՞ր խօսած և իրենք շրիտենք
միշտ ազատած են , իսկ ապրուստի
մասին . այո՛ , կը բաւէ որ մէկը
արժան թէ անարժան վրան բի-
լոն մը կամ զլու խալախ մը
անցնէ . ալ ատոնց խալախը հա-
մար մինչեւ մեռած օրը ժողովրդի
նուիրատուութեամբ կապրի . մինչ
պատուելիներէն մամէն անոնք որ
ոչ եւս շանկարող կը լինին պաշ-

տօն մը ստանձնել՝ յայնժամ կը
գիմեն իրենց բազկի աշխատու-
թեան : Կերելի Տէր Գասպար և
Տէր Վահրամ քահանաներու տի-
րացուական ժողովրդի կողմէ և-
ղած պաշտպանութիւնն զձեզ ալ
աւելի խրախուսեց :

ՋՍՐԵՇ

ՍՕՖԻՍ , 21 Նոյն

«Իրաւունքի 87րդ թուին մէջ
«Մահացու մեղք է» և Ռ . Յ . Թ .
ստորագրութեամբ նամակ մը
կարդացի : Ամբողջ Հայ Յ . Դաշ-
նակցութիւնն ալ կը նմանի եղբր
նազարէկի մը , բայց կարծեմ
Հայ Յ . Դաշնակցութեան Պ . քա-
ղաքին մէջ եղած զեղծումը չի
պիտի կարենաք համեմատել նա-
զարէկի և Արփիարի մը ըրած-
ներուն հետ , որովհետեւ նազար-
բէկը ամբողջ Հնչակեան կուսակ-
ցութեան պետն ու պարագլուխն
էր , մինչդեռ Պ . քաղաքին մէջ
եղած զեղծումը , Դաշնակցու-
թեան մի անդամը իր վրայ տըր-
ուած փտահոթութիւնը չարաչար
զարծածած է (առ ալ բաւական
մութ է տակաւին) : Արդ ի՞նչ ը-
նել պէտք է անկողմնակալ խմբա-
գիր (յօդուածագիր) , ձեզ նման
ուրանա՞լ պէտք է Դաշնակցու-
թեան ծառայութիւնը : Ամենայն
քաջութեամբ ալ պարոն Ջօրօին
կը գրէք որ (զուր և՛ ձեռնման-
ներն են գողին արբանեակները)
դուք ամբողջ Դաշնակցականները
զողի արբանեակ կանուանէք միւս
կողմէն ալ ձեզ ազգին զօրակալը
և անձնուէր դաւակը կը հռչա-
կէք . պուպօ՞ , ըսելիք չիկայ ձեր
պաշտպանութեան , և Սառուծոյ
սիրոյն ալ հրաւէր կը կարգաք
չի գրելու . ի՞նչ ընենք , ընդու-
նի՞նք ձեր գրածները . ոչ , ոչ ,

այլեւս չի պիտի յաջողիք պղտոր
ջուրի մէջ ձուկ որսալ . դուք ձեր
անձնական հակառակութիւններէ
գրգռելով Վարդօին գէմ ելլալով
ընդհանուր շահերը կը մտածէ՞ք .
առանց ամաչելու ալ կըսէք որ
մենք ազգին իրաւունքը կը
պաշտպանենք : Դուք ոչ ազգին
իրաւունքը կը պաշտպանէք , այլ
ձեր գոյութիւնը պահպանելու ու
ձեր օրապահիկը , հացը կը պաշտ-
պանէք :

Իրաւ է որ ձեզ նման գիտնա-
կան չեմ , արհեստս թողով խրմ-
բագիր եղած չեմ , բայց մարդ
ձեր գրածներէն զլուսանք կղգայ ,
երբ դուք առիթ կը ստեղծէք
անուանարկելու ու զրպարտելու
ոչ միայն անհատ մը , այլ կաղ-
մակերպութեան մը երկար սա-
րիներէ ի վեր վայելած համա-
կրութիւնը ու վստահութիւնը ի
կորուստ մատնելու :

Այդ ձեզ չի յաջողիք : ձեր ու-
մերէն վեր է . ժողովուրդը ձեզ
ճանչցած է իբրեւ կեղծ գաղա-
փարներու վարձքով առած սկըզ-
բունքներ գործածող :

Յեղափոխութիւնը , մանաւանդ
Դաշնակցութիւնը ձեզ նման ան-
կեղծ բարեկամներ եթէ չունե-
նայ , աւելի երջանիկ պիտի ըլ-
լայ :

ՋՍԹՎՍԶՆ

ԼՕՐԷՆՍ , 17 Նոյն

Տեղւոյս Դաշնակցականները
հրապարակային ժողով մը ունե-
ցան , ուր ատենախօսելու համար
հրաւիրուած էր Պ . Թ . Ջարշաֆ-
ճեան :

Ժողովը ամսոյս 12ին կերակի
օր բացուեցաւ՝ «Մեր Հայրենիք
թշուառ անտէր» երգով . սպա
երգեցին «Ջայնը հնչեց էրզրու-

Ը Ն Դ Դ Ի Մ Ա Ի Օ Ս Ա Կ Ա Ն

ՍԵՆՆՈՂԸ ՊԻՏԻ
ԿԵՆԴԱՆԱՆԱՅ (՝)

Եթէ ընթերցողին ծիծաղը չի շար-
ժէ այս վերնագիրս , չպիտի շարժէ
նպեւ սա խօսքը թէ՛ «յետագիմա-
կանները եւ անոնց անօրի սովորե-
ները ասպարէզ պիտի գտնեն
միջոց» : Ետանոց ի վեր ունեցած այս
համագումար հրապարակելու ստիպուե-
ցայ «Իրաւունք» անաչառ . . . թեր-
թին 84 եւ 86 թիւերուն մէջ երեւ-
ցած անխորհուրդ խմբագրականին՝
եւ 87 թիւին մէջ ալ Ռ . Յ . Թ . ստո-
րագրութեամբ խեղճուկ յօդուածի մը
վրան թողուցած արուար սպառնու-
թեան տակ : Այդ մէկ երկու յօ-
դուածներուն մէջ բովանդակուած
սոփեստութեանց ամէն մէկ մասին
պատասխանել երկար պիտի ըլլայ .
բայց մեր հակառակորդներուն «յա-
ւակնտութիւն» հոսող ուրիշ յօ-
դուածներու կամ տարբեր մեկնու-
թեանց տեղի չտալու համար , վեր-
ջին անգամը ըլլալու պայմանաւ կո-
կիկ դաս մը սամ : Չեմ ուզեր սկըզ-

բունքիս հակառակ գործել եւ առ
«Շարժում» ունեցած համակրութիւնս
չարաչար գործածել , ինչպէս զիտել
առեւած եմ նախորդ յօդուածիս մէջ ,
անոր սուղ շնորհքս այդ վարդի ան-
խորհուրդ — իմաստակներու — չըսե-
լով անմիտներու — գրուածքներուն
ամէն անգամ պատասխանելու շնոյ-
լելով : Բայց խնդրե՛ք կարգաւ սկսե-
լու համար «Իրաւունք» ըսուած
թերթը ձանձնեմք ընթերցողին ,
եթէ սակայն գայն մինչեւ հիմա չի
զրկուողներ կան :

«Իրաւունք» Պ . խմբագիրը մտաէն
չի ճանչնալովս մէկտեղ , գրածները
աղւոր հայելի մը կրնան ըլլալ իր
նկարագիրը սերտելու : Սեւ կիրքը
զիւսէ՞ք թէ որքա՞ն կը կուրցնէ մարդ
մը : Ահա այդ կիրքին սէր խմբա-
գիրն է որ միեւնոյն սրկնակներուն
մէջ տասն անգամ հակասութեանց
մէջ կրնայ , ինչ որ հակասակ է
սկզբունքի ճիշտ խմբագրի մը ուղղու-
թեան : Դիտած եմ իր գրածներուն
մէջ , երբ ըսելիք բան մը ունի ,
մանաւանդ «Շարժում» կամ վար-
դօն անուանարկելու (՝) բան մը —
միմոսական ճիգեր կընէ ինքզինք
իր անաչառ , արդարագատ , ժողո-
վուրդին շահուն ջերմ պաշտպան
լուսաւոր գաղափարներու սէր , վեր-
ջապէս ինքզինք ու իր թերթը իբր

մէկ հատիկ ծաղիկ շոյց քալու՝
(երօք ծաղիկ են անուանուին
ապրին) (՝) եւ ժողովրդին միա-
միտ մասը խաբելու : Նոյն բանը
պիտի ըլլար Երեւանի մէջ երկու
աղաք , որոնք ընտանեկան յարկին
մէջ վնաս մը գործած են , ու անոնց-
մէ քուն յանցաւորը կը վազէ գլպի
ծնողքը՝ «ես չեմ , ես չեմ» կանչելով :
Միեւնոյն ատեն չի խորհի թէ այդ
ընթացքը զինքը կը շքեւտէ քիչ
չատ զգայուն ու խորհող ընթերցող-
ներու առջեւ , որոնք իր թերթը
ձեռք կառնեն ծիծաղելու առիթ մը
ձեռք ձգելու՝ կամ իր սուտեր գի-
տելու , եւ ո՛չ թէ օգուտ մը քայե-
լու համար :

Յարգելի խմբագիրը կը պարծե-
նայ թէ ինք չեղտի է . ու այստեղ
իսկ իր եղբրները ցոյց կուտայ :
Չեղտք բառը իր մէջ կը պարունա-
կէ ճշմարտութիւն մը՝ զոր Պ . խմ-
բագրին շատ լաւ կը յարմար : Այս
յաճախ իրմէն կրկնուած բառերը
կապացուցանեն թէ ինք ո՛չ որոշ
սկզբունք ունի եւ ո՛չ ալ գաղափար ,
այլ հողմաւազի մը պէս քամին որ
կողմէն փչէ այն կողմը կը թաւայի ,
յեղեղուկ : Բայց , «Իրաւունք» ի
թիւերը սկիզբէն մինչեւ վերջ , եւ
ես համագումար թէ պիտի գտնէք
«խմբագրութեան գրչէն ելած» հա-

կասութիւններու լէզններ , անո-
րոյ գաղափարներ , անորոյ սկըզ-
բունքներ : Եթէ վերցնէք անոնց
մէջէն քանի մը լաւ գրող երիտա-
սարգներու գրութիւնները — որոնք
զօրազորաբար այլեւս չեն երեւնար
հոն — այն ատեն «Իրաւունք» իր
խմբագրականներով դուրս պիտի գայ
սուկ կմախք մը . թերթ ըլլալէ դաղ-
րած , անգոյն , անհամ : Օրինակ մը
զոր այս վայրկեանիս կը վերջիւնեմ .
— Հոն վարդօն , «Շարժում» ի
գոյութեանէն առաջ , կը գրէր «բռնու-
թեան գոհերը» վերնագրով , ուր
Ռուսիոյ բռնապետութեան անսկի
կեղծութեանը , զէպի գաղափարուած
խախտապաշտ տարրը հասուցած տան-
ջանքները մերկապարանոց երեւան
կը հանէր . մինչ անդին «Իրաւունք-
ի» խմբագրութիւնը հակասութեան
մէջ կրնայ «Ռուսիոյ յարկին» եր-
կարապատում յօդուածներով : Եթէ
աչքի առջեւ ունենամ թերթին ամ-
բողջ թիւերը , քանի՞ քանի՞ հակա-
սութիւններ կրնամ գտնել հոն : Օ-
րինակ մը եւս . — Երբ այս կամ այն
անձը հոն կը գրէին իբր լաւ գրող ,
գաղափարի տէր , ազնիւ էին , զիտ-
նական ու եղական էին . ու երբ ա-
նոնք «Իրաւունք» ի անվայել ըն-
թացքէն , ծիծաղ գաղափարները
զրուած՝ օձիքներ թոթուելով հոս-

մին . . . Այս երգէն յետոյ խօսելու հրաւիրուեցաւ Պ. Թ. Թ. Ը երգէն ազդուելով ասեմաբանը սկսաւ այսպէս . «Այս, ձայն մը կը հնչէ, ձայն մը որուն պարտինք հնազանդիլ . այդ ձայնով կաղաղակէր մեր յարգելի ընկեր Արամ Արամեան, կախաղանի վրայէն, «կեցցէ Յեղափոխութիւն» .

Այստեղ ատենախօսը բուն ծափահարութեան արժանացաւ . յետոյ անցաւ իր ընտրած բուն նիւթին «Բռնակալութիւնը և Գանդուժը» . որով պարզեց թէ ինչպէս փոքր ազգերը զոհ կերթան խոշորներու . օրինակ բերելով Թիւրքիան՝ որ զմէկ կուզէ կլանել, յետոյ հիւսիսային արջը, որ Ֆինլանտիան կուզէ խնդրել . բայց վերջիններս կը պատրաստուին ամէն զոհողութիւն յանձն առնուլ իրենց ազատութեան և ճշմարտութեան համար : Յիշեց նոյնպէս քաղաքակիրթ Անգլիան որ Թրանսպալիները կուզէ կըլլել . իսկ քաջ Պօէրները առիւծի պէս կը պաշտպանուին, նաև Ամերիկան որ Գուպան ազատեալու համար Սպանիոյ հետ պատերազմեցաւ . և այսօր կուզէ Փիլիպին կղզիները կըլլել, իսկ վերջիններս անվհատօրէն կը պիտադրեն :

Այս օրինակները բերելէն վերջը շարունակեց՝ ուրեմն մենք ինչո՞ւ թմրութեան մէջ խրուինք, որու կսպասենք : Շարունակենք սկսուած գործը յառաջ տանիլ : Յետոյ պարոն մը կարգաց Դրօշակի «Բաց նամակ»-ը յորմէ յետոյ պատանի մը անուշիկ ձայնով երգեց «Ի զէն Հայեր» . ապա խօսելու հրաւիրուեցաւ Պ. Թ. Թ. Զարչափեան, որ իր ատենախօս-

ութիւնը այսպէս սկսաւ . «Քրիստոս երբոր խոչեցին, իր մայրը քովը գիտելով կուլար, և աչքերէն արցունք կը հոսեցնէր, բայց նշանաւոր յեղափոխական յարգելի Արամ Արամեանի կախաղանի շուրջը ոչ մայր կար և ոչ ալ լացող . հոն կը թագաւորէր Երևելի մէջ թագնուող Սուլթանին անգթութիւնը ու տաճակական հո՞մ բազմութիւնը» : Յարգելի ատենախօսը ազդու և խրատաւիչ կերպով վերլուծեց հին փոքրիկ Յունաստանի պատերազմները և արիւնոտ կռիւնները Պարսից Դարհի թագաւորին հետ . երբ փոքրած յոյները վերջ ի վերջոյ իրենց յամառութեամբ ու անվհատ կռիւններով յաղթող հանդիսացան :

Չը մոռնամ ըսել որ Պ. Ատենապետը և երկրորդ ատենախօսը քանի մը անգամ «Թաւաշ» և «Աղուէս» խօսքերը գործածեցին, և երբ ժողովը վերջանալէն յետոյ հարցուցի, թէ ինչո՞ւ այդ բառերը գործ կածեն, պատասխանեցին թէ՛ չես յիշեր որ մարտական Պատ. Մարգուկէսեան, այժմ Ղեւոնդ վարդապետ, զինակիր խումբերը «Թաւաշ»-ներ անուանեց . պարզ խօսքով, փառաւոր այդ ինքն քանդողներ :

ԾՊՏԵԱԼ

Հիւլի 15 նոյն.

Մեռա՞ւ Արամը . . . մեռա՞ւ հայութեան արիւնոտ գառի մշակներէն մին ալ, սակայն անոր վերջին շունչը, վերջին խօսք «կեցցէ Յեղափոխութիւն»-ը, արտասահմանի հայ երիտասարդութեան կարծես նոր կեանք, նոր եռանդ ներշնչեց . և ահա ամէն կողմ, շարժում, գործու-

նէութեան յայտարար նշաններ կերեւին : Պուլկարոյ Դաշնակցական գոմիթէները հողեհանգիտի պաշտօն կատարել կուտան եկեղեցւոյ մէջ . ու կը խնկարկեն, կը երկրպագեն եկեղեցւոյ բեմէն նահատակուող քաջին : Եւ հոս այս հեռուոր Ամերիկայի մէջ գարձեալ միեւնոյն ճիւղի պատկանող գոմիթէներ հրապարակային ժողովներ կուենան կը քարոզեն ու կը սարածեն Արամի պաշտած ու սիրած գաղափարը և սկզբունքը : Եւ տեղոյս գոմիթէն ալ, որ երկար ատենէ ի վեր հրապարակային ժողով չենլէ դադրած էր, ան ալ տնայեալ կիրակի նոյեմբեր 12ի ցերեկին ժողով մը ունեցաւ . այն տեղ ատենախօսեցին, Նիւ-Եօրքէն՝ Պ. Թ. Զ. և Լօրէնսէն՝ Պ. Թ. Թ. : Ժողովը խիստ շահեկան անցաւ յեղափոխական տեսակետով . կարծեմ հարկ չկայ ըսել թէ բոլորս ալ գոհ մնացինք և լաւ արամադրութեան տակ տուն մեկնեցանք :

Այս ժողովէն վերջ, ինձ ծանօթ դաշնակցական երիտասարդ մը ականջիս փափուց թէ՛ «այս երեկոյ Լօրէնսի գոմիթէն ալ հրապարակային ժողով ունի» ու հրաւիրեց որ հոն ալ ներկայ գտնուիմ, ուրախութեամբ ընդունեցի, և մեկնեցայ Լօրէնս . օղը սաստիկ ցուրտ էր և Լօրէնսի հայութիւնը ինձ անծանօթ . կը խորհէի թէ այդ ժողովը ապարդիւն պիտի ըլլայ քանի որ օղը այդքան ցուրտ էր, և ոչ ոք պիտի հաճէր տնէն դուրս ելնէ սակայն սխալած էի : Ժողովաւորահը լեցուած էր 300ի մօտ երկսեռ բազմութիւն մը «չօլույ

չօճուխով» միատեղ . Ժողովը բացուեցաւ թիւ 8 «Իրօշակ»-ի նտելիգէնաներու ուղուած «Բացնամակ»-ի ընթերցումով . կարգաւ ատենախօսեցին միեւնոյն ատենախօսները ինչ որ էին Հիւլըլ :

Ահա այսպէս տեսակ մը տենդային գործունէութիւն կը տիրէ Ամերիկայի երիտասարդութեան մէջ . և Արամի ու Գուրգէններու նահատակման տխուր լուրը, աւելի խրատաւիչ մը և քաջալիրութիւն կազդէ գործող երիտասարդներուն :

Յաջողութիւն իրենց քայլերուն :

ԿԵՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Ստացանք «Համախարան» գիտական և գրական ամսաթիւթը որ կը բաղկանայ 64 էջերէ :

«Համախարան»-ի նպատակն է գիտութիւնը մատչելի դարձնել մեր ժողովրդին : Շատ մեծ ու օգտակար գործ, նոյնքան ալ դժուարին . այդ տեսակ հանդէս մը առաջ տանելու համար՝ նախ հարկաւոր է գիտական պաշարով ուժեր և երկրորդ գիտութիւնը ժողովրդականացնելու ընդունակ մարդիկ :

Անշուշտ «Համախարան»-ի յարգելի խմբագրութիւնը այս ամէնը լաւ ըմբռնած է : Ինքնին լիւրժբագրութիւնը անկարող կըլլայ այս գործը առաջ տանիլ, եթէ գիտութեան զանազան ճիւղերը ուսումնասիրող հայ երիտասարդներ չօգնեն :

Այս հանդէսին առաջին համարը մեզ ցոյց տուաւ միւսյն

ցան, վատ եղան, սղտ եղան . այդ վերջին տեսակին ալ օրինակները կատ են, բայց ենթականերուն համար անգնանին չեմ յայտնի : Ու այսօր նոյն թերթին խմբագիրը ինքնագրով թեան արտաքին ընտան, ելիք «մենք սանկ ենք, մենք նանկ ենք» կը պոռայ կոկորդը պատուելու աստիճան . և Պ. Թ. Թ. ի պէսներն ալ կապին, կը խնդրեն որ «Իրաւունք» եղած զեղծումները ձաղկէ ամա՞ն պիտի բռնեցէք ձեր այդ հոտած համոզումներուն օսկանէն, կը խլին ձեռքերնուդ . . . Բայց ինչ երկարեմ, չէ՞ որ այս էջերուն մէջ ծանօթ երիտասարդ մը իրաւամբ գիտեալ տուաւ սա բանաձեւը «արջ օրհնասականի հըզօրագոյնս կոռիկն» և և կաւելցնեմ «նմանն զնմանն սիրէ» մըն ալ : Ահա՛ «Իրաւունք» ըսուած թերթը չի ճանչցողներուն պզտիկ դաղափար մը :

ալ զգար) ևս բնաւ նպատակ չունէի այդ խնդրոյն վերադառնալու ունենալով հանդերձ իմ զօրաւոր համոզումներս անոր մասին . բայց Պ. Թ. Թ. քիչ մը ոչ երեւելուս համար—որուն մասին պատահած թուականի մը սխալումը ինձ կը վերապահեմ—գիտ իրը վարդօր պաշտպան կանուանէ, մինչ ևս բնաւ կանխամտածութիւն մը չունէի այդ յօդուածը գրած ատենս, և մինչև հիմա ո՛չ մէկ կուս ու կախում չունիմ և ունեցած ալ չեմ վարդօն . այլ Արամեանին պաշտելի յիշատակին ուղղուած քանի մը կեղծ լրբութեանցով ինքներու պատասխանելու համար գրիչ ձեռք անի : Բայց քանի որ այդ ամբաստանութիւնը կընէ փայլնի յօդուածագիրը, ուրեմն ևս անթիւր ներկայացած ըլլալուն համար իմ երկու շարթէ ի վեր և վաղուց ունեցած համոզումներս կը փութամ համոտ մը հրապարակաւ յայտնել :

1. Թողունք թէ շատնց Դաշնակցութիւնը «Իրաւունք»-ի պոստախօսութիւններով, սուտերով չափազանցուած խնդիրը ձեռք առած ու քննած է . բայց մեր Պ. Խմբագիրը, կը հասկնա՞ք փաստ ընթերցողներ, մեր խմբագիրը գաղղղղղի բերնէն խսելու . . . հովեր առած է : Քա-

նի համակիր ունի ինքզուի իմբազդը արդե՞ք : Ու ելիք դաշտին մէջ կոկոսացող գոռօին պէս պայթելու աստիճան կուտեցնէ իր ճարպոտ զանգուածը, հրաէք կը կարգայ ժողովրդին որ իր լուսն չի տայ Դաշնակցութեան : Որո՞նք են Դաշնակցութեան նիւթապէս ու բարոյապէս աջակցող մասը .— անոնք՝ որ արդէն իսկ վստահութեամբ անդամակցած են, իսկ զոքէն համակիրները ալ կրկին համոզումով վստահութեամբ կօծանդակեն : Քանի որ խնդիրը վստահութեան վրայ է, ու չքննի այլևս թափթփուկ թերթին պէս կոկորդիլօսի արցունքներ թափողի պէտքը չունի Դաշնակցութիւնը :

Երբեմն ալ ճարտաստ, չողոքորթութիւններու մէջ ա՛յնքան կը յառաջանայ որ, Դաշնակցութիւնը հրապարակու, անոր ջուր փչելու միտնական ձեւեր կընէ, տեղ սեղ ալ հրամայելու հովեր կաննէ, անոր մամուլէն գիր . . . կը պահանջէ, դօմիթէն ինկած վիճակէն բարձրացնելու միջոցներ ցոյց կուտայ . . . հը՛ . չօղոքորթական յատկութիւններ՝ որոնք թրքական բարքերու յատուկ են, և որոնք սակայն անաշտ (օ) խմբագիր մը շրթունքները պէտք չէ պլլկեն :

2. Ամբողջ կուսակցութեան մը, կամ լաւ եւս իր բառով, ժողովրդի մը իրական շահերը նկատառանելով, բարիք մը ընելու համար չէ որ այդ այդ ամէն տողերը գրած է Պ. Խմբագիրը, այլ վարդօնի զէմ ունեցած անձնական տեսլութեան, զայն սուպարիզէն հեռացնելու և որով «Շարժում»ը սուպակելու համար Մեր խեղճուկը կը կարծէ ասանկով իր հացին՝ իւր քանի, բայց չի կրնար նպատակին հասնիլ Պ. Ընչաքաղց խմբագիրը . «Շարժում» անամեմատ կերպով իր թերթին բարձր է . անիկա զաղափարի կոխ կը մղէ, մինչ «Իրաւունք» փորձ կշտացնելու կոխ : Գոնէ՛ սա չափն ալ չէ՛ կրցած հասկնալ թէ իր այդ աւանդական գաղափարները տարածելու ժամանակը անցած է, ժամանակին պահանջումներուն զէմ է . իր ամէն մէկ օպորտունաւոր քայլին զէմ անպիտանութեամբ մը կայ—գաղափարուած երիտասարդութեան թուամբ : Ամառը միթէ փախք կը հազնուի . . . Ընթերցողներ, մի՛ մեղադրէք խեղճը, ալ հասած է, մուրաբ փոքր մնաց, «Պօլսոյ գրականութեան» զարգերը եղզ» քանի մը զրազկաները ալ չի՛ գրեցին . «Շարժում»-ի հետ մրցելու ուրիշ միջոց չիկայ բացի . . . Եթէ Պ. Խմբագիրը անկեղծ է, ու իր նպա-

Մէկ կրկու շարթէ ի վեր «Իրաւունք»-ի հրապարակ նետած զեղծման մը խնդրոյն գաղով, անկեղծութեամբ պիտի ըսեմ որ, (թէ և անգղջութիւն չունեցողները զայն չեն

«Համալսարանի ուղղութիւնը... լաւ ապաւորութիւն ձգեց, բայց առաջին համարը կարելի չէ բառին բուն նշանակութեամբ, գրական և գիտական հանգէս համարել...»

Կը հրաւիրենք հայ հասարակութիւնը որ բաժանորդագրուի սոյն ամսաթերթին, սրմէ կարող է գիտական անդեմութիւններ ստանալ:

Պոլսոյ թերթերէն կը լսենք թէ՛ Տ. Գէորգ քահանայ Հիւրմիւզեանի համար Վառնայի Ազգայնոց կողմանէ զրկուած հանրագիրը կրօնական ժողովը նկատողութեան առնելով (որով յիշեալ քահանային պաշտօնավարութեան արտօնուիլը կը լինէր) սրշեր է առայժմ յետաձգել արտօնութիւնը, սակայն զրեւ Տ. Մարտիրոս քահանային տեղական միջոցներով նիւթապէս օգնել յիշեալ քահանայի ընտանիքին:

Երեսուցէ՞մի աթոռին մէջ ընթերցարան մը հաստատուեր է ընդհ. մատակարար Ղևոնդ վրդ.ի աշխատութեամբ. ընթերցարանը շուտով պիտի բացուի, որ միաբանները պիտի պարապին կրօնական ընթերցանութեամբ և ուսումնասիրութեամբ:

Վանայ Եպիսկոպոս Արուսեան հաղորդած է Պատրիարքարան թէ Ազգամտքի տեղապահ Արսէն վրդ. զրկած է Շատախու կողմերը ժողովուրդը իրեն կրօնական աւանդութիւններուն հա-

ւատարիմ մնալ յորդորել: Պոլսէն Անգլիական «Կլոպ» թերթին կը հեռագրեն թէ Աւազկերտի մէջ քիւրտերը Երեք հարիւր հայ կորած են:

Սիսի կաթողիկոսական ընտրութեան համար Հալէպի և Ատանայի կուսակալութեանց ուղղեալ հրամանագրերը այս օրերս Պատրիարքարանը կապասեն: Կեցցէ Օրմանեան:

Վառնայի ազգային երկօժ վարժարաններու ուսուցչական մարմինը հրաժարեցուցուած է հոգաբարձութեան կողմանէ:

ԸՆԿԵՐԱՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ Հ Ա Մ Մ Ճ Ո Ղ Ո Վ Ը

Փարիզի մէջ մօտերս տեղի ունեցաւ ընկերվարականներու համաժողովը որուն գլխաւոր խընդիրը այն էր թէ ընկերվարականները բարոյական իրաւունք ունին պոռժուա կառավարութեան մէջ նախարարի պաշտօն ստանձնել: Այս խնդրին երեւան գալուստն պատճառը ընկերվարական Միւրրան էր, որ Տրէյֆիւսի խնդրոյն տաղնուպալի օրերուն մէջ, երբ հակահասարակապետականները բոլորովին կատաղած վտանգ կապառնային հասարակապետութեան, պաշտօնը ստանձնեց Վալտէկ Բուսոյի նախարարութեան մէջ, որուն վիճակուած էր վերջ տալ Տրէյֆիւսի գաւառի և խնդրել հակահասարակապետականները:

Այս պատճառաւ ընկերվարականները երկու մասի բաժնուեցան, մաս մը հակասոակ Միւրրանի բռնած ընթացքին, մաս մըն ալ պաշտպան:

Միւրրանին կողմակից է և հռչակաւոր ժօրէս:

Ընկերվարական դօնկրէի մէջ ժօրէս իր բոլոր տաղանդը գործ դրաւ, ապացուցանելու համար որ Միւրրան նախարար ըլլալով բարոյական ոչ մի վնաս հասուցած է ընկերվարականութեան:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ռումանիոյ մէջ չափազանց ձիւն տեղալուն պատճառաւ քանի օրէ ի վեր եւրոպական փօստա չենք ստացանք, որով այսօր կարեւոր արտաքին լուրեր չունինք:

ԹԱՏՐՈՆ «ԱՆԿԻԼ ՍԼՈՎՈՅ»

«Վէտէլլօ» հայ թատերական խումբը, վաղը գիշեր, Դեկտ. 2, պիտի ներկայացնէ՝ առաջին անգամ ըլլալով «Կըլլը Տէյրիմէն ձիւնայէթի» արամ 4 արար:

Ժիմնաստիք, աքրօպաթ և պալէթ Օր. Գաթիւնայի կողմանէ:

Արարուածներու միջոցին զինուորական երաժշտական խումբը հասարակար կտորներ պիտի նուագէ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ԵՎՐՈՒՄ»

Կը տպագրուին ամէն լեզուէ այցեատմոյ, հասցեատմոյ, նամակազուխ, հարանեկան հրաւիրագիր, մահազգ, ինչպէս նաև պրօշիւններ:

Գիները յոյժ դիւրամատչելի: Ուրիշ քաղաքներէ եկած յանձնարարութիւններ ճշդութեամբ և փութով կը կատարուին:

ՅԱՆՁՆՈՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՆԻՍԻԿ

ՏՕԲԹ. Պ. ՕՐԲԱՆԵԱՆ (Եսխիկն Իսլիմիոյ քաղ. բժիշկ)

Հաստատած է իր բնակութիւնը ի Ֆիլիպէ Պուլկարական պանթայի մօտ, որ կընդունի ամէն օր ժամը 9—12 և 2—5: Կուսակցական կը դարձանէ, մասնաւորապէս [ժննդական] գործարանաց, կանանց և արտաքին հիւանդութիւնները կը կատարէ նաև ամէն տեսակ վերարուժական գործողութիւններ:

Տարեքաղթի օրերը կէս օրէ վերջ ժամը 1—3 աղքատները ձրի կը դարձանէ:

Յ. ՃԱՆԿԻԻԼԵԱՆ

ՆՈՐ ԲԱՅՈՒՄԻ ԵՆԱՎԱՃԱՌԱՆՈՅ Թիւ 389 Իսկիդ-պաշի Կը վաճառուի ծրարտաւ, բոթայի և աղբսագրի ամէն տեսակ բուլբուր նաև զանազան տեսակ սիկարներ: Գձ Թուականին հրապարակ ելած Պուլկարիոյ դահաժատանգ Պօրիսի պատկերազարդ քաթ-փօսթալներ, որ այժմ չեն գործածուիր: Նոյնպէս և կը վաճառուի «Շարժում» Ծարժումը կը ծախուի նաև նամակատան զխմաց նոր բացուած փքրիկ գրատունը:

Ս. ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ 4 Օ Շ Կ Ս Կ Ս Ր

Մուսալլաի հրապարակին վրայ Կօսպօրին Հաճի Բիչի՛ ֆի մեծ շինիլն ցալի

Ճաշակաւոր, տոկուն և ձեւաւոր կօշիկ շինել տալ ուղղող պէտք է դիմէ Պ. Ստեփան Խօրասանեանի, որուն ճարտարութիւնը մէկ փորձով երեսն կելլայ:

Գիները խիստ դիւրամատչելի:

Печатница „Взгляд“ Варна.

տակը զեղծում մը երեւան հանել աւնաչառօրէն, ինչո՞ւ համար ասկէ երկու տարի առաջ քանի մը հնչուկեաններու իրեն տուած մէկ յօդուածը չի հրատարակեց, որով փաստացի երեւան պիտի ելնէր Աղասի-Նարեկի մը Վառնայէն յանուն Վ. Հնչուկուսակցութեան հատարած գրասենրը իր հաճոյքին համար Պոլսեանիոյ մայրաքաղաքին մէջ մտնուիլը, զոր վերջը «Միութեան» մէջ հրատարակուած երկուողէ մը իմացայ, ինչ որ ինքը քողարկել ուզած էր. և այս ըսածիս իբրև տպացոյց հերիք է յայտնել որ, այսօր այդ անձը արտաքուտ է կուսակցութիւնէն, վա՛յ անաչառ խմբագիր՛ վա՛յ պատվօ՛:

Արդ՝ հասկցողին համար այսքանն ալ շատ է, զորս կարգալով կը հաւատամ թէ կատաղաբար պիտի փրսխէք ձեր կոնքին (Իրաւունքի) մէջ, ազատ էք փսխել կամ լցել, փտան ըլլալով որ այլևս ձեզ չիմ պատասխաններ. բաւական է որ այս յօդուածովս իմ նետս իր նպատակին հասնի, որ «Շարժում» ընթերցողները քիչ մը զաղափար կազմեն ձեր վրայ:

Ամա՛ն, ա՛յ՛ ներիք է՛ Աստուծոյ սիրուն ինդ ըլլայ, Գրխտուի խաթէրը թող ըլլայ, մե՛ղք է եւայնու այս վերացական խօսքերը և աէրաէքական խրատները կը կարգար Պ.

Ռ. Յ. Թ. ու կսկորդիլուսի արցունքներ կը թափէր «Շարժում»-ի կործանարար վիճակին: Ու անոր թըղթակիցներուն վրայ, Երանի՛ մեղ, մարգարէի՛ պէս մեղքեցող ունինք եղեր, աչքերնիս լոյս... Անդրազաճման ձեւին շատ սրբաբար ըլլալուս պիտի յաւելում հոս թէ լաւ մամանակի մէջ, Իրաւունքի պոռժուտեքներուն օգնական ըլլալու՛ և անոր պատասխանատուութիւններէն ինքն ալ բաժին մը առնելու հասած է Պ. Ռ. Յ. Թ.: Պ. յօդուածագիրը առաջին պարբերութիւններուն պատասխանը պիտի գտնէ իր սիրած թերթին ուղղած հաստատմանը մէջ, անանկ թերթին անանկ յօդուածագիր՛ հազուադէ՛ս բաներ, հոս միայն իմ ծածկանուէրս (!) ուղղուած ծիծաղիս հետ նողկանքաշար-

(*) Անցողակի կը խնդրիմ յորտունքի խմբագրութեանէն, ինչպէս որ խոստացած ալ էր, հաճի իմ դիմակս վար առնել, միայն կը վարնամ որ իմ անգս ուրիշ մը մասնուի... կամ ինք իր լրտեսներու ու տուած սխալ լուրերուն զոհ երթայ, խայտառակուի. և կամ մենք «քա՛հ քա՛հ»-ի մը առիթ ձեռք ձգենք, Ու այն ատեն յուշատարիս մէջ տիրեցողիչ լուր մըն ալ պիտի աւելցնեմ:

ժող տողերուն պիտի պատասխանեմ շատ կարճ:

Սե՛ղճ Պ. յօդուածագիր, գրուածք մը չի հասկնալու չափ ալ համարակ էք եղեր, և իմ գրածներս անխիղճ խնդարիւր մտնելու կենթարկէք. արդէն ինչ կրնանք սպասել ձեզպէսներէն: Ես չեմ յիշեր գրածներուս մէջ առդ մը՝ ուր «անհատականի գոյութեան կոնի» ըսած ըլլամ կամ անոր ակնարկած ըլլամ, այդ միայն խուլերն ու կոյրերը կրնան բոժոնել իսկ մենք անոնց ալ ակնաջը խոթելու համար հոս կը կրկնենք աւելի յստակ աւելի մեկին... Աղքատի կոնի մղելու կակարկենք է՛յ Պ. յօդուածագիր. կոնի մը՝ որով կարելի պիտի ըլլայ կարգ մը նեխած դաւաճաններէ, փտած ուղեղներ, մաքրիկ հրապարակը, որուն ճառօնը ձեզ ալ ըլլայ թերևս, քանի որ ձեր քով ոչ ազգային զգացում կայ և ոչ իսկ աղնուաբար խօսելու բարեմասնութիւն: Կըսեմ ու կը կրկնեմ՝ ձեզպէսներուն որ կը ձգարք ընթերցողին սրտին հետ զգացումը, մըտքին հետ զաղափարները խլել և անոր անդ զնել ինչ որ վատ է, հարեմական կեանքի ժառանգ է. մաքրել պէտք է ձեզպէսներ՝ որ չհանրնիք, գոյութիւնիդ պաշտպանելու համար արմար կրօնականներու պէս կը քարոզէք ակնածիլ ասկից ան-